

An Analysis of the Clash Between Islamic and Western Family Models in the Thought of Ayatollah Khamenei: A Strategy for Addressing the Collapse of the Family Institution

sedigheh mahdavi kani (Corresponding author)

Associate Professor, Department of Jurisprudence and Fundamentals of Islamic Law, Imam Sadiq University, Tehran, Iran.

s.mahdavi kani@isu.ac.ir

maryam fathi

Master's Student in Family Law, Imam Sadiq University, Tehran, Iran

m.fathi@isuw.ac.ir

najmeh shahbazi hemmat

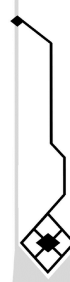
Master's Student in Family Law, Imam Sadiq University, Tehran, Iran.

njmehshahbazi@gmail.com

Abstract

The family, as a fundamental pillar of society, faces serious challenges in the contemporary world. The influence of the Western model, emphasizing individualism and absolute gender equality, has reduced family commitments, weakened traditional roles, and led to the collapse of family structure. Using library resources including specialized books, articles, speeches, and official documents, this research examines the theoretical and practical dimensions of the family in Ayatollah Khamenei's thought. Findings show that the Islamic model emphasizes gender justice, innate differences between men and women, and the division of complementary roles; women are the center of raising the generation and men are responsible for livelihood. In contrast, the Western model, with absolute equality, individualism, and weakening of commitments, has weakened complementary roles and increased divorce rates. From Ayatollah Khamenei's perspective, the family faces threats such as luxury, reduced childbearing, and the influence of Western lifestyles. Strategies such as cultural development, legal support, and policy reform are essential to strengthen the family. The Islamic model has a serious capacity to respond to family crises in modern societies.

Keywords: Strengthening the family, Role of men and women, Family crisis, Islamic lifestyle, Invasive culture

تحليل للصراع بين نموذجي الأسرة الإسلامي والغربي في فكرة آية الله خامنئي: استراتيجية لمعالجة انهيار مؤسسة الأسرة

صديقه مهدوى كنى (نويسنده مسئول)

أستاذ مشارك، قسم الفقه وأصول الشريعة الإسلامية، جامعة الإمام الصادق، طهران، إيران
s.mahdavikani@isu.ac.ir

مريم فتحى

طالب ماجستير في قانون الأسرة، جامعة الإمام الصادق، طهران، إيران
m.fathi@isuw.ac.ir

نجمه شهبازى همت

طالب ماجستير في قانون الأسرة، جامعة الإمام الصادق، طهران، إيران
njmehshahbazi@gmail.com

الملخص

تواجه الأسرة، باعتبارها ركيزة أساسية للمجتمع، تحديات خطيرة في العالم المعاصر. أدى تأثير النموذج الغربي القائم على الفردية والمساواة المطلقة بين الجنسين إلى تقليل الالتزامات الأسرية، وإضعاف الأدوار التقليدية، وانهيار البنية الأسرية. يستخدم هذا البحث المصادر المكتوبة بما في ذلك الكتب المتخصصة والمقالات والخطابات والوثائق الرسمية لدراسة الأبعاد النظرية والعملية للأسرة في فكرة آية الله الخامنئي. تظهر النتائج أن النموذج الإسلامي يؤكد على العدالة بين الجنسين، والاختلافات الفطرية بين الرجل والمرأة، وتقسيم الأدوار التكميلية؛ فالمرأة محور تربية النسل والرجل مسؤول عن المعيشة. في المقابل، أدى النموذج الغربي مع المساواة المطلقة والفردية وإضعاف الالتزامات إلى إضعاف الأدوار التكميلية وزيادة معدلات الطلاق. من وجهة نظر آية الله الخامنئي، تواجه الأسرة تهديدات مثل الترف، وانخفاض الإنجاب، وتأثير أنماط الحياة الغربية. استراتيجيات مثل التثقيف الثقافي، والدعم القانوني، وإصلاح السياسات ضرورية لتعزيز الأسرة. يتمتع النموذج الإسلامي بقدرة جادة على الاستجابة لأزمات الأسرة في المجتمعات الحديثة.

الكلمات المفتاحية: تحكيم الأسرة، دور الرجل والمرأة، أزمة الأسرة، نمط الحياة الإسلامي، الثقافة الغازية

واکاوی تقابل الگوی اسلامی و غربی خانواده در اندیشه آیت الله خامنه‌ای؛ راهکاری برای مواجهه با فروپاشی نهاد خانواده

صدیقه مهدوی کنی (نویسنده مسئول)

دانشیار گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی، دانشگاه امام صادق، تهران، ایران

s.mahdavikani@isu.ac.ir

مریم فتحی

دانشجوارشد حقوق خانواده دانشگاه امام صادق علیه السلام، تهران، ایران

m.fathi@isuw.ac.ir

نجمه شهبازی همت

دانشجوارشد حقوق خانواده دانشگاه امام صادق علیه السلام، تهران، ایران

njmehshahbazi@gmail.com

چکیده

خانواده به عنوان رکن بنیادین جامعه، در دنیای معاصر با چالش‌های جدی روبه‌رو شده است. نفوذ الگوی غربی با تأکید بر فردگرایی و برابری مطلق جنسیتی، موجب کاهش تعهدات خانوادگی، تضعیف نقش‌های سنتی و فروپاشی ساختار خانواده شده است. این پژوهش با استفاده از منابع کتابخانه‌ای شامل کتب تخصصی، مقالات، سخنرانی‌ها و اسناد رسمی، به بررسی ابعاد نظری و عملی خانواده در اندیشه آیت الله خامنه‌ای می‌پردازد. یافته‌ها نشان می‌دهد الگوی اسلامی بر عدالت جنسیتی، تفاوت‌های فطری زن و مرد و تقسیم نقش‌های مکمل تأکید دارد؛ زن محور تربیت نسل و مرد مسئول معیشت است. در مقابل، الگوی غربی با برابری مطلق، فردگرایی و تضعیف تعهدات، نقش‌های مکمل را تضعیف و نرخ طلاق را افزایش داده است. از نگاه آیت الله خامنه‌ای، خانواده با تهدیداتی چون تجمل‌گرایی، کاهش فرزندآوری و نفوذ سبک زندگی غربی مواجه است. راهکارهایی چون فرهنگ‌سازی، حمایت قانونی و اصلاح سیاست‌ها برای تحکیم خانواده ضروری است. الگوی اسلامی ظرفیتی جدی برای پاسخگویی به بحران‌های خانوادگی در جوامع مدرن دارد.

کلیدواژه‌ها: تحکیم خانواده، نقش زن و مرد، بحران خانواده، سبک زندگی اسلامی، فرهنگ مهاجم

مقدمه

خانواده، نخستین نهاد اجتماعی و سنگ بنای جامعه، نقش اساسی در شکل‌گیری شخصیت، انتقال فرهنگ و پرورش نسل‌های متعهد دارد. در اندیشه اسلامی، خانواده کانون تربیت انسان‌های مسئول و سالم است و حفظ استحکام آن، شرط پایداری و پیشرفت تمدنی جامعه محسوب می‌شود. با این حال، در دهه‌های اخیر، تحولاتی چون افزایش طلاق، کاهش ازدواج، رشد فردگرایی و نفوذ الگوهای غربی، بنیان خانواده را با چالش مواجه کرده است (حسن‌زاده، ۱۳۹۲: ۴۷).

آیت‌الله خامنه‌ای، تحکیم خانواده را شرط سلامت، اقتدار و تعالی جامعه می‌داند و با ارائه الگوی اسلامی، مقابله با بحران‌های ناشی از سبک زندگی غربی را هدف گرفته‌اند. این پژوهش با استفاده از منابع کتابخانه‌ای، به بررسی تفاوت‌های بنیادین الگوی اسلامی و غربی، تهدیدهای ناشی از نفوذ فرهنگ غربی و راهکارهای تحکیم خانواده از دیدگاه ایشان می‌پردازد. پرسش محوری آن است که الگوی اسلامی چه تفاوت‌هایی با الگوی غربی دارد و چه راهکارهایی برای استحکام خانواده ارائه می‌دهد؟

پیشینه پژوهش نشان می‌دهد که مطالعات پیشین، هرچند به موضوع تحکیم خانواده پرداخته‌اند، اما کمتر به نظام فکری آیت‌الله خامنه‌ای و راه‌حل‌های ایشان برای گذر از چالش‌های معاصر توجه داشته‌اند (شریفی زارچی و رضوانی، ۱۳۹۲؛

صدر، ۱۳۹۵؛ تقوی پور و صلواتیان، ۱۳۹۴). پژوهش حاضر درصدد است این خلأ را پر کند.

۱- الگوی اسلامی خانواده از دیدگاه آیت الله خامنه‌ای

تمدن اسلامی، مبتنی بر توکل به خدا، ایمان به آینده روشن و نقش فعال انسان، منبعی پایدار برای امید و انگیزه است. برخلاف تمدن‌های مادی که با بحران‌های اخلاقی و اجتماعی روبه‌رو هستند، تمدن اسلامی با ارزش‌های معنوی و آرمان‌های الهی، مسیر تحکیم جامعه و خانواده را هموار می‌کند (خامنه‌ای، ۱۴۰۱/۰۶/۱۲). در این نگرش، خانواده به عنوان نخستین نهاد اجتماعی، کانون رشد، تربیت و تعالی انسان‌ها شناخته می‌شود.

۲- خانواده به عنوان کانون رشد و تعالی

آیت الله خامنه‌ای خانواده را «پشتوانه سلامت، بالندگی و اعتلای معنوی کشور» معرفی می‌کنند و بر کارکردهای چندبعدی آن تأکید دارند. در سیاست‌های کلی خانواده (۱۳۹۵)، بر «تربیت نسل اسلامی و آرامش بخشی در خانواده» و «برجسته کردن کارکردهای ارتباط خانواده و مسجد برای حفظ و ارتقاء هویت اسلامی و ملی» تصریح شده است.

۳- نقش زن و مرد در خانواده

رهبرانقلاب با تأکید بر «عدالت جنسیتی» به جای «برابری جنسیتی»،

تفاوت های طبیعی زن و مرد را در مسئولیت های خانوادگی می پذیرند. ایشان معتقدند امکانات و ظرفیت های جسمی و روحی هرکدام، وظیفه ای خاص را محول می کند. فرزندآوری، تربیت و پرورش کودک با نقش و ویژگی های زیستی و عاطفی زن هماهنگی دارد و ساختار وجودی زن برای ایفای نقش مادری آماده شده است. در مقابل، مرد برای تأمین نیازهای مادی و مدیریت اقتصادی خانواده مهیا گردیده است.

با این حال، این تفاوت در نقش ها به معنای نابرابری در شأن یا حقوق انسانی نیست؛ بلکه هر دو از نظر منزلت انسانی برابرند. قرآن کریم می فرماید: «وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ» (بقره، ۲۲۸)؛ زنان در حقوق همانند مردان اند و هریک وظایف و حقوقی متناسب با نقش خویش دارند.

۱-۳) زن؛ محور تربیت فرزند و مدیریت عاطفی خانواده

زن نقش محوری در تربیت فرزند و مدیریت عاطفی دارد. تربیت فرزند از طریق رفتار، گفتار، محبت و زندگی روزمره شکل می گیرد. هرچه زن از نظرایمان، دانش و هوش بالاتر باشد، کیفیت تربیت افزایش می یابد. خانه داری و پرورش فرزند شغلی بزرگ، حساس و آینده ساز است و نباید آن را کوچک شمرد (خامنه ای، ۱۳۹۲/۰۲/۱۱).

۲-۳) مرد؛ مسئولیت معیشت و حمایت از خانواده

مرد مسئولیت تأمین معیشت، سرپرستی و حمایت از خانواده را برعهده دارد،

اما این مسئولیت به معنای سلطه نیست. قرآن این مسئولیت را «قومیت» می‌نامد که نشان‌دهنده تکلیف و پاسخ‌گویی مرد است، نه برتری. سرپرستی مرد باید با عدالت، احترام و توجه به حقوق همسر همراه باشد (خامنه‌ای، ۱۳۷۹/۰۶/۲۸ و ۱۳۷۵/۰۲/۱۰).

۳-۳) حقوق متقابل

در نظام خانواده، زن و مرد در حقوق خانوادگی برابرند و وظایف آن‌ها مکمل یکدیگر است. تعامل متقابل، احترام به حقوق و توانایی‌ها و مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها، پایه‌های محیطی سرشار از محبت و آرامش را فراهم می‌کند (خامنه‌ای، ۱۳۷۲/۰۳/۱۹).

۴) چالش‌ها و هشدارها

۱-۴) کاهش نرخ ازدواج جوانان

افزایش نرخ ازدواج و کاهش تجرد، از محورهای مهم سیاست‌های خانواده است. رهبری بر فرهنگ‌سازی، سیاست‌گذاری و حمایت‌های نهادی تأکید دارند و در سیاست‌های ابلاغی، بر ترویج ازدواج آسان، حمایت قانونی و ارزش‌گذاری اجتماعی تأکید شده است (سیاست‌های ابلاغی خانواده، بند چهارم، ۱۳۹۵).

۲-۴) کاهش فرزندآوری

رهبرانقلاب «میل به کم‌فرزندی را یک عارضه» می‌دانند و بر شناسایی و رفع

علل آن تأکید دارند. بالا رفتن سن ازدواج، یکی از عوامل محدودکننده باروری است. ایشان با استناد به آیه «اگر فقیر باشند، خداوند از فضل خود آنان را کفایت خواهد کرد» (نور، ۳۲)، بر رفع موانع ذهنی و اقتصادی ازدواج تأکید می‌کنند. نرخ فعلی فرزندآوری کمتر از حد جانشینی است و خطر پیر شدن جمعیت را به دنبال دارد (خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۰۸/۰۶).

۳-۴) تهاجم فرهنگی و تغییر سبک زندگی

فرهنگ مهاجم، فرهنگ غربی است که با ورود به جوامع هدف، ارزش‌های بومی را تضعیف می‌کند. تهاجم فرهنگی، خانواده را به میدان تقابل تبدیل کرده و با ترویج الگوهای غربی، نرخ باروری را کاهش و نهاد خانواده را تضعیف می‌کند. مقابله با این چالش، مستلزم بازسازی سبک زندگی بر اساس مبانی اسلامی-ایرانی و پرهیز از تقلید سطحی از تمدن غربی است.

۴-۴) تجمل‌گرایی

رهبری بر مبارزه با اشرافی‌گری و الگوهای غلط مصرف تأکید دارند. تجمل‌گرایی بنیان خانواده را تضعیف می‌کند و سبک زندگی ساده، نقش مهمی در تقویت پیوندهای خانوادگی دارد (سیاست‌های ابلاغی خانواده، بند ششم، ۱۳۹۵).

۵) نقد فرهنگ غرب و تأثیرات آن بر خانواده

۵-۱) فروپاشی اخلاقی و بحران خانواده

در تحلیل رهبرانقلاب، تمدن غرب با چالش‌های بنیادین در حوزه خانواده روبه‌روست. عادی‌سازی بی‌عفتی، ترویج برهنگی و اخلاق‌زدایی از روابط جنسی، نه تنها آسیب تلقی نمی‌شود، بلکه به عنوان دستاورد تمدنی تفاخر می‌شود. داده‌های جامعه‌شناختی نشان می‌دهد تمایل به تأخیر در ازدواج، زیست انفرادی، طلاق و تک‌والدی در حال افزایش است و خانواده از نهاد مبتنی بر ازدواج به هرگونه تجمع هم‌زیست بازتعریف شده است.

۵-۲) چالش‌های روان‌شناختی و فمینیستی

در دهه ۱۹۶۰، دو جریان بر تضعیف خانواده تأثیر گذاشتند: جنبش استعداد انسانی با ترویج روان‌شناسی اومانیستی، خانواده را مانع خودشکوفایی دانست و جنبش رادیکال فمینیسم، نقش‌های سنتی زنان را بازتعریف و مفاهیمی چون بردگی جنسی و کار بی‌مزد خانگی را مطرح کرد. این جریان‌ها، خانواده را از نهاد مقدس به هرگونه هم‌زیستی تنزل دادند و فردگرایی افراطی را ترویج کردند.

رهبرانقلاب، نگرش تحقیرآمیز به زن را از عمیق‌ترین نقاط ضعف تمدن غرب می‌دانند و بر این باورند که غرب با تمرکز بر مسائل حاشیه‌ای، از کانون خانواده غفلت کرده است.

۳-۵) نقاط امید و فروپاشی تمدن غرب

با وجود ظاهر پرزرق و برق، رهبری برفرسودگی و زوال تمدن غرب تأکید دارند: «یکی از نقاط امید ما، فرسودگی جبهه مقابل است» (خامنه‌ای، ۱۳۹۸/۰۳/۰۱).

۶) الگوی خانواده در اسلام و غرب: تفاوت‌ها و چالش‌ها

۱-۶) نقش زن و مادری

امام موسی صدر می‌گوید: «معیار موفقیت جامعه به زنان آن بستگی دارد» (احمدپور، ۱۴۰۲: ۸۴). در نگاه اسلامی، مادری نیاز فطری زن است، اما تمدن غربی با جریان فمینیستی، روحیه مادری را تضعیف کرده و زن را به «تابلوی هنری» و ابزاری برای جلب توجه جنسی تقلیل داده است (احمدپور، ۱۴۰۲: ۹۱).

۲-۶) اشکال خانواده

اسلام با توصیه به انتخاب همسر شایسته و ارائه آداب پیش و پس از ازدواج، به دنبال پرورش انسان‌های صالح است (موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۹: ۳۲۷). در غرب، آزادی‌های بی‌حد، خانواده را تغییر داده و روابط خارج از ازدواج و هم‌جنس‌گرایی را عادی کرده است. نتیجه، افزایش خانواده‌های تک‌والدی و کودکان بی‌هویت است.

۳-۶) تنظیم رفتار تولید مثل

اسلام، ازدواج و تولیدمثل را تدبیری الهی می‌داند. در مقابل، فمینیسم لیبرال

برابری نقش‌ها و فمینیسم رادیکال، تولید مثل و مادری را مانع ارتقای زن معرفی می‌کنند (بنیانی، ۱۳۹۵: ۱۴۹).

۴-۶) طلاق؛ پایانی بر خانواده

اسلام طلاق را تنها در موارد ضروری مجاز می‌داند و بر سازش و میانجیگری تأکید دارد. در غرب، یک سوم ازدواج‌ها به طلاق ختم می‌شود و خانواده‌های تک‌والدی، آسیب‌های روانی و اجتماعی برای کودکان به همراه دارد (رمضان نرگسی، ۱۳۹۰).

۷) برجسته کردن حقوق در مقابل اخلاق

اسلام، اخلاق را محور روابط خانوادگی قرار می‌دهد و بر رعایت حقوق همراه با تسامح تأکید دارد. این رویکرد در تضاد با نگاه غربی و فمینیستی است که بر تأکید صرف بر حقوق و ضمانت اجراها تکیه دارد. منتقدان معتقدند این نگرش، اخلاق و بنیان خانواده را تضعیف می‌کند (بنیانی، ۱۳۹۵: ۱۴۱).

۱-۷) روحیه اسراف، تجمل‌گرایی و مصرف‌گرایی

منافع اقتصادی غرب، مصرف‌گرایی و اسراف را ترویج می‌کند. زنان در تبلیغات، ابزار مصرف‌گرایی می‌شوند. فرهنگ اسلامی بر ساده‌زیستی و میانه‌روی تأکید دارد، اما فشار اقتصادی، استقلال کشورهای مسلمان را تضعیف کرده است (بنیانی، ۱۳۹۵: ۱۴۲-۱۴۳).

۷-۲) از بین بردن تقدس زن‌اشویی

رسانه‌های بیگانه و تفکراتی مانند دیدگاه کیت میل، درصدد تزلزل بنیان خانواده و جایگزینی ازدواج با معاشرت‌های اختیاری هستند (بنیانی، ۱۳۹۵: ۱۴۳).

۷-۳) به هم ریختگی نقش‌های اعضای خانواده

رسانه‌های غربی، برابری کامل نقش‌ها را تبلیغ می‌کنند. روایات اهل بیت، تغییر نقش‌ها و همسانی زنان و مردان را از نشانه‌های آخرالزمان معرفی می‌کنند. تحقیقات نشان می‌دهد همسان‌سازی نقش‌ها، بنیان خانواده را تضعیف و نرخ طلاق را افزایش می‌دهد (بنیانی، ۱۳۹۵: ۱۴۶-۱۴۷).

۷-۴) تبدیل رفتارهای جنسی مشروع به بی‌بندوباری

اسلام با تأکید بر عفت و حجاب، سلامت جامعه را تضمین می‌کند. صنعت پورنوگرافی و تبلیغ آزادی‌های جنسی، کاهش نرخ ازدواج، اختلالات روانی و افزایش تجاوز را به دنبال داشته است (بنیانی، ۱۳۹۵: ۱۵۲).

۸) ارائه الگویی برای بازسازی نهاد خانواده

۸-۱) در بیانات رهبری

آسان‌گیری: سخت‌گیری‌های غیرضروری مانند تشریفات سنگین، مهریه بالا و جهیزیه گسترده، مانع ازدواج است (خامنه‌ای، ۱۳۷۹/۰۶/۲۸).

حسادت و غیرت: رعایت حدود در روابط با نامحرم، استحکام خانواده را حفظ می‌کند (خامنه‌ای، ۱۳۷۹/۰۹/۱۰).

تحقیر همسر، آغاز فروپاشی: هیچ‌یک حق توهین به دیگری ندارند (خامنه‌ای، ۱۳۷۸/۱۲/۲۲).

ایده آل خواهی افراطی: هیچ فردی کامل نیست و زندگی باید ساخته شود (خامنه‌ای، ۱۳۷۶/۰۹/۰۶).

حریم‌داری و عفاف: رعایت حجاب، وفاداری را تقویت می‌کند (خامنه‌ای، ۱۳۷۹/۱۰/۱۵).

حفظ اسرار زندگی: فاش نکردن اسرار، در استحکام خانواده مؤثر است (خامنه‌ای، ۱۳۷۸/۰۱/۲۴).

ساده‌زیستی و قناعت: پرهیز از تجمل، آرامش خانواده را افزایش می‌دهد (خامنه‌ای، ۱۳۷۹/۱۱/۱۷).

سازگاری: زن و شوهر باید در هر شرایطی با یکدیگر بسازند (خامنه‌ای، ۱۳۷۹/۰۱/۱۶).

۲-۸ سیاست‌های کلان تحکیم خانواده

الگوی اسلامی خانواده: ترویج سبک زندگی اسلامی-ایرانی و مقابله با فرهنگ غرب (بند اول و ششم سیاست‌ها).

ترویج ازدواج آسان: نهضت فراگیر ملی برای تسهیل ازدواج (بند چهارم).

مقابله با طلاق: بازنگری نظام حقوقی و کاهش عوامل تزلزل (بند هفتم و سیزدهم).

حمایت از زنان و مردان: حمایت از عزت و کرامت همسری، نقش مادری و پدری (بند دوازدهم).

۸-۲-۲) راهکارهای عملی

فرهنگ سازی (رسانه ها و نظام آموزشی)، اصلاح قوانین (حل سریع اختلافات و کاهش طلاق)، اقتصاد خانواده (توانمندسازی اقتصادی)، مشاوره خانواده (پیش و پس از ازدواج براساس مبانی اسلامی).

اقدامات دولت شامل: قانون حمایت خانواده (۱۳۹۱)، الزام به مشاوره پیش از طلاق، وام ازدواج و فرزندآوری، یارانه معیشتی و گسترش مشاوره خانواده است.

نتیجه گیری

تحکیم خانواده از نگاه آیت الله خامنه ای، یک «جهاد فرهنگی و اقتصادی» است که نیازمند همکاری دولت، نهادهای مردمی و خانواده هاست. الگوی اسلامی مبتنی بر عدالت جنسیتی، نقش های مکمل و تقدس خانواده است و الگوی غربی بر فردگرایی، برابری مطلق و سکولاریسم استوار است. غرب با ترویج فردگرایی و مصرف گرایی، بنیان خانواده را تضعیف کرده و نگاه آن به زن، نقش مادری و همسری را تحقیر می کند.

رهبر معظم انقلاب راهکارهای سه گانه ای ارائه دادند: تقویت باورهای دینی و

اخلاقی، بازتعریف نقش‌های زن و مرد براساس عدالت جنسیتی و فطرت، و فرهنگ‌سازی برای ازدواج آسان و مقابله با تهاجم فرهنگی. الگوی اسلامی خانواده نه تنها یک راهکار دینی، بلکه یک «راهبرد تمدنی» برای مقابله با بحران‌های خانواده در عصر حاضر است.

منابع و مآخذ

۱. احمدپور، علی. (۱۴۰۲). نگاه انتقادی امام موسی صدر به افول منزلت مادری زن در تمدن مادی گرایانه غرب. دوفصلنامه علمی مطالعات بنیادین تمدن نوین اسلامی، (ش ۲).
۲. اسکندرلو، محمدجواد. (۱۳۹۹). سبک زندگی اسلامی و غربی؛ (مبانی و رویکردها). نشریه قرآن و علم، (ش ۲۷).
۳. بخشی، آیناز؛ مهدوی آزادبنی، رمضان. (۱۳۹۶). تحکیم خانواده با تأکید بر مبانی انسان‌شناختی فلسفی. نشریه الاهیات قرآنی، (ش ۸).
۴. بنیانی، محمدرضا. (۱۳۹۵). راهبردها و شیوه‌های رسانه‌ای غرب برای فروپاشی خانواده. نشریه پاسخ به شبهات دینی، (ش ۱).
۵. بهشتی، احمد. (۱۳۶۱). خانواده در قرآن (جلد ۳). قم: انتشارات طریق القدس.
۶. پرناک، زهرا؛ کریمی‌نیا، محمد مهدی؛ انصاری مقدم، مجتبی. (۱۴۰۰). شاخصه‌های تحکیم خانواده براساس سوره احزاب با تأکید بر اصول عاطفی. نشریه پژوهش و مطالعات علوم اسلامی، (ش ۲۹).
۷. تقوی‌پور، ...؛ صلواتیان، (۱۳۹۴). الگوی خانواده تراز اسلامی در منظومه فکری رهبر معظم انقلاب اسلامی. نشریه مطالعات راهبردی بسیج، (ش ۶۹).
۸. حسن‌زاده، صالح. (۱۳۹۲). عوامل تحکیم خانواده در فرهنگ اسلامی.

- نشریه پژوهشنامه معارف قرآنی، (ش ۱۸).
۹. حرّانی، حسن بن علی. (۱۳۶۳). تحف العقول. قم: جامعة المدرّسين.
 ۱۰. خامنه‌ای، علی. (۱۴۰۰). گام دوم انقلاب اسلامی. قم: سراج اندیشه اسلامی.
 ۱۱. رمضان نرگسی، رضا. (۱۴۰۲). مدرّنیسم، خانواده و طلاق. ماهنامه فرهنگی، هنری و اجتماعی پیام زن، (ش ۲۳۹).
 ۱۲. شریف الرّضی، محمد بن حسین. (۱۳۸۷ق). نهج البلاغه. نسخه صبحی صالح. بیروت: بی نا.
 ۱۳. شریفی زارچی، فاطمه؛ رضوانی، سیده زینب. (۱۳۹۲). تحکیم خانواده از منظر اسلام در فرایند جهانی شدن: چالش‌ها و راهکارها. نشریه پژوهشنامه اسلامی زنان و خانواده، (ش ۳۶).
 ۱۴. صدر، محمد. (۱۳۹۵). خانواده در اسلام: گفتارهایی کوتاه پیرامون خانواده. ترجمه سید مهدی نوری کیذقانی. قم: دفتر نشر معارف.
 ۱۵. طباطبایی، سید محمد حسین. (۱۳۷۸). المیزان فی تفسیر القرآن. ترجمه سید محمد باقر موسوی همدانی. قم: دفتر انتشارات اسلامی جامعه مدرّسين حوزه علمیه قم.
 ۱۶. عاشوری، جمال. (۱۳۹۳). سبک زندگی اسلامی؛ راهکار برخورد با گسست نسلی خانواده‌ها. نشریه پژوهش‌های اجتماعی اسلامی، (ش ۱۰۰).
 ۱۷. عظیمی فرد، فاطمه. (۱۳۹۱). خانواده و سبک زندگی اسلامی. نشریه

پیوند، (ش ۴۰۱).

۱۸. کلینی، محمد بن یعقوب. (۱۳۶۵). اصول و فروع کافی. تهران: دارالکتب الاسلامیه.

۱۹. مداحی، مرتضی. (۱۳۸۶). جایگاه خانواده در غرب. نشریه معرفت، (ش ۱۱۶).

۲۰. مرکز امور زنان و خانواده ریاست جمهوری. (۱۳۹۱). برنامه جامع تشکیل، تحکیم و تعالی نهاد خانواده (براساس مصوبه ۵۶۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی). تهران: دبیرخانه ستاد ملی زن و خانواده.

۲۱. مظاهری، حسن؛ ابراهیم پور سامانی، جمشید؛ رحیمی، سید داریوش. (۱۳۹۶). مؤلفه‌ها و شاخص‌های سبک زندگی اسلامی. نشریه مطالعات تاریخ و تمدن ایران و اسلام، (ش ۲).

۲۲. مکارم شیرازی، ناصر؛ و جمعی از اندیشمندان. (۱۳۵۴). تفسیر نمونه: تفسیر و بررسی تازه‌ای درباره قرآن مجید با در نظر گرفتن نیازها، خواست‌ها، پرسش‌ها، مکتب‌ها و مسائل روز. تهران: دارالکتب الاسلامیه.

۲۳. الموسوی الخمینی، روح‌الله. (۱۳۸۹). صحیفه امام: مجموعه آثار امام خمینی (جلد ۵). تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ع).

بیانات رهبری

<https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?tid=1282>

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2859>

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=29736>

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=28730>

<http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=50878>

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=42633>

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=34815>

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=31847>

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=21252>

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=46089>

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=54696>

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=22443>

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=18453>

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=20388>

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۳۹۰۳۳>

خطبه‌های عقد

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۲۱۴۳۱>

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=21438>

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=21437>

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=21436>

سیاست های کلی خانواده

<https://farsi.khamenei.ir/news-content?id=34254>

کتابخانه احادیث شیعه

<https://www.hadithlib.com>